समानता

दर्जाची व संधीची समानता संविधानात आहे. सुरुवातीला **दर्जाची समानता** पाहू.

"मुलगी मोटारसायकल चालवू शकते का?" हो. नक्की? तुम्ही पाहिलेय का? हो.
माझा एक मित्र म्हणतो की फुटबॉल फक्त मुलांसाठीचा खेळ आहे. हे बरोबर आहे का? का बरोबर नाही?
कोणताही विद्यार्थी इंजिनिअर होवू शकतो की नाही? का फक्त काही कुटुंबातील? सर्वच ना?

- इथं बसलेल्यांपैकी असं कुणी आहे का की जे तोंडातून जन्माला आलंय? नक्की नाही ना. बरं म्हणजे सगळे जण आईच्या पोटातूनच जन्माला आलेत. बरोबर? म्हणजेच आपण सर्वजण जन्माने समान आहोत. प्रत्येकाच्या शरिराची ठेवण सारखीच आहे ना? म्हणजे हात, पाय, डोळे, कान, नाक यांची रचना. **जातीनुसार, धर्मानुसार शरिराची रचना बदलते?**

त्यामुळे कुणासोबतही जातीमुळे, धर्मामुळे, राहण्याच्या ठिकाणावरुन, लिंगानुसार, गरीब आहे की श्रीमंत यावरुन भेदभाव होवू नये. कुणालाही अपमानास्पद वागणूक मिळू नये, म्हणजे दर्जाची समानता.

संधीची समानता - परंतु फक्त दर्जाची समानता असून चालत नाही. कसं ते बघू. ही गोष्ट ऐका - एकाच गावात चिन्मय आणि राहूल हे दोन मित्र राहतात. चिन्मयचे वडील मोठे व्यापारी आहेत. तर राहूलचे वडील कोरडवाहू शेतकरी आहेत. (कोरडवाहू म्हणजे पाण्याशिवाय शेती). दोघेही अभ्यासात हुशार आहेत. दोघांनाही डॉक्टर व्हायचं आहे. तर दोघांपैकी कोण डॉक्टर होवू शकतं? - चिन्मय. का बरं? - कारण त्याची ऐपत आहे. आणि राहूल? - तो नाही होवू शकत. का बरं? कारण तो गरीब आहे.

- म्हणजे माणूस म्हणून दोघेही सारखेच आहेत. पण संधीची समानता आहे का? - नाही. मग ती कशी मिळेल? - म्हणूनच **राहूलसारख्या गरीब विद्यार्थ्यांसाठी सरकार शिष्यवृत्ती देतं. म्हणूनच आपल्याकडे सरकारी मेडिकल कॉलेज उभे केले आहेत. हे सर्व कुणामुळे शक्य झालं? संविधानामुळे.** याच नियमानुसार पिढ्यानपिढ्या वंचित ठेवलेल्या घटकासाठी संविधानाने आरक्षणाची तरतूद केली आहे.
- संविधानाने संधीची समानता सर्वांना आहे असं मूल्य प्रस्थापित केल्यामुळे एक आदिवासी महिला देशाची राष्ट्रपती होऊ शकते.